

Animals de companyia: beneficis i inconvenients

TEXT **Agència de Salut Pública de Barcelona**
Divisió de Vigilància i Serveis

GRÀFICS La Cuina Gràfica

Segons diverses investigacions, la tinença d'animals de companyia, un fenomen que està en alça a Barcelona i que ja implica el 30% de les famílies, pot reportar beneficis per a la salut de les persones. No obstant això, la convivència a les ciutats no sempre és fàcil i els animals també poden causar molèsties a terceres persones.

Els orígens de la relació entre els animals i les persones es perden a l'antiguitat. Aquest vincle va néixer quan els homes van començar a criar i a seleccionar animals que utilitzaven com a aliment i també amb fins utilitaris per assegurar la seva supervivència. Al llarg de la civilització humana, però, només els gossos i els gats han tingut la llibertat d'entrar a les llars sense estar lligats o tancats i units als humans per llaços afectius. Segons l'enquesta realitzada per Òmnibus Municipal el desembre de 2004 i encarregada per l'Agència de Salut Pública de Barcelona, avui dia un 30% de les famílies barcelonines comparteix la seva vida amb animals de companyia. En concret, quasi el 13% de les llars tenen gos i més d'un 7% té gat. Aquestes dades permeten estimar que uns 86.000 gossos i uns 45.000 gats comparteixen la ciutat amb els humans. Tanmateix, es considera que no s'ha arribat al límit i que la tinença d'animals de companyia pot arribar a percentatges propers al 50%, xifra ja assolida en altres grans nuclis urbans. El fet d'haver de compartir els escassos espais públics d'unes ciutats

altament poblades amb els animals de companyia també pot generar conflictes. Cal integrar-los d'una manera equilibrada a la nostra densa estructura urbana i intentar minimitzar els conflictes que puguin provocar trobant solucions que permetin una convivència harmònica entre tots els segments de la població. Aquesta integració planteja un repte en la planificació de les ciutats i en la política a adoptar en relació amb els animals que hi viuen. Per això des de l'Administració s'han elaborat diferents programes i actuacions amb l'objectiu de prevenir i afrontar els conflictes ciutadans alhora que es promouen les actituds cíviques.

ASPECTES POSITIVS DES DE LA PERSPECTIVA SOCIAL

Els habitants de les grans ciutats de vegades poden percebre l'entorn urbà com un medi fred i hostil a causa del ràpid desenvolupament demogràfic i la disminució dels espais públics. La presència dels animals pot afavorir, en certa manera, l'apropament a l'entorn natural i fomentar el respecte per la natura en els homes i les dones que les habiten.

Les conclusions de diverses investigacions realitzades per mitjans científics de diferents disciplines permeten concloure que la tinença d'animals de companyia probablement és beneficiosa des del punt de vista de la salut per a les persones.

La major part dels estudis realitzats a Austràlia, el Regne Unit, Alemanya i els Estats Units, països amb una àmplia tradició i expe-

Laura Cuch

En aquesta pàgina i la següent: les persones que conviuen amb animals de companyia milloren la seva autoestima, redueixen l'estrès i incrementen el benestar psicològic. La presència dels animals als espais públics, tot i així, ha d'estar regulada per prevenir conflictes.

Laura Cuch

riència sobre els efectes beneficiosos que aporta la tinença d'animals de companyia, indiquen, entre altres beneficis, que el fet de conviure amb animals de companyia millora l'autoestima, redueix l'estrès i augmenta el benestar psicològic.

L'Administració local, competent en aquest tema, no perd de vista que els beneficis que proporcionen els animals de companyia seran cada vegada més rellevants a les ciutats.

Per bé que aquests estudis ens indiquen que la tinença d'animals pot ser beneficiosa per a la salut, cal tenir en compte que no a totes les famílies aquesta experiència és necessàriament positiva i que no a totes les persones els agraden els animals. Cal assegurar-se que el tipus d'animal escollit s'ajusta al tipus de vida de cada persona o família, als seus hàbits, experiències i expectatives dipositades. No s'ha d'oblidar que els animals depenen totalment de les persones i que requereixen tenir-ne molta cura i rebre moltes atencions.

INCONVENIENTS EN L'ENTORN URBÀ

Tot i els beneficis que planteja la tinença d'animals de companyia, no podem oblidar que la convivència a les ciutats no sempre és fàcil i que els animals també poden ocasionar serioses molèsties a terceres persones en el nostre entorn urbà. Haver de compartir els espais públics de les ciutats amb els animals pot crear desconfiança en els segments

de la població que els perceben com un obstacle per a la convivència. Un dels temes més rellevants relacionats amb les actituds incíviques dels ciutadans és l'abandonament dels animals. Els riscos sanitaris i socials que comporten els animals abandonats, sobretot si el nombre d'aquests augmenta, són diversos. Pel que fa a la salut pública, aquests animals no reben l'atenció mínima indispensable i poden convertir-se en portadors de malalties transmissibles. Tanmateix, la majoria de les malalties només es transmeten entre les mateixes espècies i els casos de zoonosis transmeses directament pels animals a les persones són poc freqüents.

D'altra banda, els animals abandonats que vaguen lliurement per la via pública poden provocar accidents de trànsit o incidents d'agressivitat cap a les persones o altres animals. Per evitar-ho, l'Agència de Salut Pública de Barcelona atén la recollida de gossos i gats perduts, abandonats o accidentats, amb un servei de 24 hores que inclou una ambulància veterinària.

Entre els efectes no desitjats derivats de la gran presència d'animals de companyia a la ciutat de Barcelona en destaquem els següents:

- Més quantitat d'excrements als espais públics, que incideix en la higiene pública i en la qualitat ambiental.
- Comportaments agressius dels gossos provocats per una educació inadequada.

Al costat d'aquestes línies, un gos a la guarderia instal·lada durant la celebració del Fòrum de les Cultures. A la pàgina següent, gat de carrer i àrea de jocs per a gossos. L'administració municipal promou la creació de colònies estables i controlades de gats i afegirà un total de vint àrees per a gossos a les ja existents.

Eva Guillemet

- Conflictes derivats d'un mal ús dels espais públics, especialment a les zones verdes i als parcs infantils.
 - Dispersió de les escombraries a les vies públiques.
 - Lladruc excessius i altres comportaments molestos per als veïns.
- Tals inconvenients són conseqüència principalment de les actituds poc cíviques d'alguns ciutadans. En aquest context, la intervenció de l'Ajuntament per evitar el conflicte entre la convivència dels animals de companyia i les persones pot ser decisiva per equilibrar i regular els inconvenients socials que es puguin produir.

INTERVENCIÓ MULTIFACÈTICA

A aquest efecte s'actua des de quatre facetes diferents però complementàries: la regulació, l'educació, la provisió d'equipaments i la provisió de serveis. La finalitat de les mesures i actuacions adoptades és permetre la coexistència entre propietaris i no propietaris d'una manera agradable per a tothom i també per als animals mateixos.

Això no obstant, no és pas fàcil equilibrar els diversos interessos particulars contraposats: propietaris d'animals enfront de persones que no en tenen. Per facilitar la convivència harmònica cal que la ciutadania entengui la importància de mantenir unes pautes mínimes de comportament que permetin una convivència basada en el respecte als altres, als objectes públics i a l'entorn urbà.

En el programa desenvolupat per fomentar el civisme entre propietaris i no propietaris d'animals de companyia s'han dut a terme les actuacions que expliquem tot seguit.

- Actualització i implantació de la normativa. Si els animals han de tenir un lloc encara més destacat a les ciutats del futur, aleshores la seva regulació no es pot deixar a l'atzar. Com a complement a les

► Gossos

Dades relatives a l'últim dia de cada mes	FEBRER 2005	MARÇ 2005	ABRIL 2005
Animals allotjats	90	91	76
Custòdies externes (particulars) ¹	85	94	93
Volum total de la cabana del CAAC	175	185	169
Recollida Barcelona ciutat + ordres judicials	111	113	104
Guàrdia Urbana (intervinguts O. Municipals)	0	1	2
Guàrdia Urbana (potencialment perillous)	1	0	0
Retinguts (domicilis particulars, Guàrdia Urbana...)	106	75	69
Rodamons via pública	4	37	33

activitats de sensibilització i educació ciutadana, cal implantar normes de regulació sanitària i social i fer complir aquesta normativa. Des del mes de desembre de 2003 l'Ajuntament disposa d'una Ordenança Municipal de Tinença, Protecció i Venda d'Animals, que ha estat actualitzada fa poc. L'objectiu principal és augmentar la

“Integra és un projecte educatiu de ciutat que sorgeix de la necessitat d’involucrar i orientar diversos organismes cap a un mateix objectiu: promoure la tinença responsable d’animals proposant actuacions específiques en l’àmbit escolar i ciutadà”.

Laura Cuch

Laura Cuch

protecció dels animals i aconseguir una bona convivència entre aquests i les persones, combinant de manera equilibrada el benestar, la higiene i la salubritat amb la necessitat de respecte i tolerància.

· Creació del Projecte Integra, un projecte d’educació i sensibilització en tinença responsable. Entre les iniciatives promogudes per fomentar els comportaments cívics no es perd de vista que l’educació és imprescindible per poder realitzar canvis duradors en les actituds de les persones. El Projecte Integra és un projecte educatiu de ciutat que sorgeix de la necessitat d’involucrar i orientar diversos organismes cap a un mateix objectiu: promoure la tinença responsable d’animals proposant actuacions específiques en l’àmbit escolar i ciutadà.

Integra s’articula a través del debat i la reflexió entre la ciutadania, a partir de la participació i el treball conjunt amb la municipalitat, les escoles, les universitats, els centres cívics, associacions diverses i voluntariat.

Les activitats s’han desenvolupat a mida, amb una flexibilitat que ha permès una configuració més adequada a les necessitats específiques de cada districte i de cada esdeveniment.

El projecte disposa d’un web des d’on els ciutadans i les escoles poden descarregar-se recursos didàctics i on poden informar-se del contingut del projecte i de les activitats que s’hi ofereixen: www.projecteintegra.org.

· Cursos d’educació canina. Per facilitar la formació dels ciutadans es van posar en marxa uns cursos gratuïts d’educació canina als districtes de la ciutat. Les classes estaven orientades a donar informació pràctica sobre com es comuniquen els gossos i com educar-los correctament. L’objectiu és fer comprendre als ciutadans que educant correctament els seus gossos es redueixen els conflictes a la

ciutat i es preveuen els incidents d’agressivitat. També s’insisteix en les obligacions socials i legals que comporta la tinença d’animals (identificació, cens, recollida d’excrements, etc.).

· Millora dels espais per a gossos. Alhora que l’Administració proporciona elements per informar i sensibilitzar els ciutadans i que s’exigeix que la normativa es compleixi, també és necessari dotar la ciutat amb equipaments específics que facilitin la tinença responsable. Per aquest motiu, l’Ajuntament afegirà un total de vint àrees noves per a gossos, algunes de nou emplaçament i d’altres en espais existents, perquè els gossos puguin córrer, jugar, socialitzar-se i fer les seves necessitats. Aquestes àrees seran uns espais integrats a l’entorn i disposaran de les màximes facilitats perquè els propietaris ajudin a mantenir-les netes.

· Colònies controlades de gats. Els gats conviuen al nostre entorn urbà i han passat a formar part d’una fauna consolidada que, per a un gran nombre de ciutadans, dona vida i encant a molts dels espais públics de la ciutat. Tanmateix, en algunes localitzacions poden generar molèsties als veïns. Per reduir els conflictes, l’Administració promou i dona suport a la creació de colònies estables. La metodologia utilitzada i la que ofereix millors resultats són els programes de captura i esterilització, i la posterior devolució dels animals a la colònia original. Aquest mètode permet el control i la vigilància dels gats a les colònies i redueix les molèsties ocasionades durant les èpoques reproductives, de manera que s’evita l’explosió demogràfica i els riscos sanitaris, al mateix temps que es millora la qualitat de vida dels animals.

· Creació d’una web d’animals de companyia. Aquesta web, amb adreça www.aspb.esquefem/animalscia, és una eina de comunicació on els ciutadans poden trobar informació i consells sobre temes

Laura Cuch

Un dels gats refugiats al Centre d'Acollida d'Animals de Companyia de Barcelona (CAAC). El centre compta amb la col·laboració d'un cos de voluntaris, una iniciativa mitjançant la qual l'Ajuntament promou la participació activa de la ciutadania en les tasques de protecció dels animals.

relacionats amb la tinença d'animals, la normativa vigent i l'adopció, així com sobre les normes de convivència amb els animals a ciutat.

MECANISMES DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA

Les iniciatives destinades a promoure la tinença responsable es veuen enriquides si han estat participades i compartides pels diferents agents socials del municipi. Per això, l'Ajuntament de Barcelona promou la participació i la col·laboració activa de la ciu-

tadania per a la consecució dels seus objectius. S'ofereixen diversos mecanismes que permeten establir un nexa i un punt de trobada entre els diferents sectors de la societat implicats en temes relacionats amb els animals a ciutat.

- Consell Municipal de Convivència, Defensa i Protecció dels Animals: és un òrgan municipal de participació integrat per representants de diversos organismes municipals relacionats amb els animals (Parcs i Jardins, Guàrdia Urbana, IMEB, Agència de Salut Pública de Barcelona), entitats professionals (Col·legi Oficial de Veterinaris), entitats de defensa dels animals i membres de les societats protectores d'animals que sol·licitin estar-hi representades.

- El voluntariat del Centre Municipal d'Acollida d'Animals de Companyia (CAAC): aquest centre, gestionat per l'Agència de Salut Pública de Barcelona, ajuda a donar a conèixer als ciutadans preocupats pels animals les tasques que duen a terme i permeten que hi participin. Alhora, promou que els animals que hi viuen i que esperen ser recollits o adoptats surtin a passejar i a fer exercici com més sovint millor, amb la qual cosa s'afavoreix una socialització que facilitarà la seva integració equilibrada a la ciutat.

- Comitè de qualitat del CAAC: neix el 1998 com una comissió assessora encarregada de proposar, analitzar i avaluar les millores en el funcionament del centre d'acollida. Incorpora els punts de vista dels professionals i de les associacions ciutadanes i actua com un fòrum de proposta, estudi i avaluació de les millores per al centre o de les seves mancances.

► Gats

Dades relatives a l'últim dia de cada mes	FEBRER 2005	MARÇ 2005	ABRIL 2005
Animals allotjats	35	38	37
Custòdies externes (particulars)	15	16	31
Volum total de la cabana del CAAC	50	54	68
Recollida Barcelona ciutat + ordres judicials	35	44	44
Retinguts (domicilis particulars, Guàrdia Urbana...)	26	33	29
Rodamons via pública	9	11	15

Dades del Centre d'Acollida d'Animals de Companyia i de les intervencions de la Guàrdia Urbana referents a la recollida de gossos i gats a la ciutat de Barcelona.